

یادداشت

ظرافت‌های سیاست خارجی

علی محمد نمازی
عضو شورای مرکزی حزب کارگزاران سازندگی

نگاهی به سخنان رئیس‌جمهور در جمع مردم سیستان و بلوچستان نشان از دغدغه‌مند بودن آقای رئیسی در خصوص حقابه هیرمند است. به این جملات دقت کنید: «حقابه مردم سیستان و بلوچستان را بدهید؛ اگر کارشناسان ما کمبود آب را تایید کنند، حرفی نداریم و گر نه اجازه نخواهیم داد حق مردم ما تضییع شود؛ حرف من را جدی بگیرید تا بعداً گلايه نکنید.» اما با این وجود می‌توان نکاتی در مورد سخنان رئیس‌جمهور قابل ذکر است: نخست اینکه ؛ آیا ایشان از اختلاف‌های دیرینه ایران با افغانستان به دلیل عدم پابندی حکومت‌های آن کشور در حدود ۲۰ سال گذشته به توافقات، به ویژه در زمان‌های کم بارش اطلاع دارد، آیا در جریان توافقات و قراردادهای حداقل ۱۳۱۷ و ۱۳۵۱ که همه موارد اختلافی، راه‌حل‌ها و تعهدات در آن دیده شده است و پابندی هر دو کشور به آن تا شروع خشکسالی فراگیر و تخطی دولت، نیروها و کشاورزان در افغانستان از قرارداد و مذاکرات رئیس‌جمهور روحانی با اشرف‌غنی در سفر به ایران در سال ۱۳۹۴ مطلع هستند؟ اگر باشند، نباید اینگونه به زبان ساده درباره مهم‌ترین موضوعی‌فی‌مابین دو کشور موضع سخن بگویند! آیا نباید در زمان حمله آمریکا به القاعده و طالبان و احتیاج شدید به ایران در به روز کردن قرارداد اسفندماه ۱۳۵۱ که با میانجگری آمریکاصورت گرفته استفاده و موافقت آمریکا و دولت جدید افغانستان را دریافت و زمینه یک همکاری خوب با رعایت منافع ملی و امنیت ملی و حسن همجواری را فراهم می‌نمودند و قطعاً این موضوع به نفع نیروهای شمال افغانستانکه مواضع مشترک داشتیم می‌شد. در همین اواخر که همکاری ایران را با طالبان شروع و سفارتخانه دولت رسمی افغانستان را تحویل رژیم طالبان دادند، یادشان نبود شرط به رسمیت شناختن این رژیم را تامین حقابه به زارعان سیستانی قرار دهند؟ دیگر اینکه چرا وزیر نیرو ورود پیدا نکرده است و ابتدا به ساکن وزیر خارجه اعلام موضع کرده است؟ بعد از به سخره گرفتن موضع دولت جمهوری اسلامی اعلامی توسط وزیر خارجه قطعاً نوبت تیر آخر!خطار رئیس‌جمهور، نبود. لذا داشت وزیر نیرو و قرارداد ۱۳۵۱ را به طالبان تفهیم و برای ملت ایران نیز توضیح می‌داد تا ملت برای استیفای حقوق کشورشان آماده شوند. در ادامه و در صورت نیاز سخنگوی دولت موضع دولت ایران را اعلام نماید. استفاده از عبارت حقابه به مردم سیستان و بلوچستان وفق قرارداد نیست. عبارت درست زارعان سیستان است. منظور از بند«کارشناسان ایران کمبود آب را...» این امر درباره کشور ایران است و یا افغانستان؟ آقای رئیس‌جمهور از نبود جریان آب در رودخانه هیرمند و خشک شدن دریاچه هامون و خشکسالی وحشتناک در سیستان و بلوچستان بی‌اطلاع هستند و اصولاً مگر مقامات افغانی مدعی‌اند که آب رودخانه هیرمند به سمت ایران در جریان است و مگر در قرارداد توزیع آب هیرمند پیش‌بینی شده است که اگر آب کم است این کسری فقط متوجه سهم ایران باشد؟ بر اساس قرارداد مذکور کاهش آب رودخانه متوجه سهم هر دو کشور است. دیگر اینکه اگر دولت افغانستان پاسخ مثبت به خطار رئیس‌جمهور دهد و نظر ایران را تامین نکند، عکس‌العمل ایران چه خواهد بود؟

خبر

شهریار حیدری:

خبری از کنترل تورم نیست

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس اظهار داشت: یکی از مشکلات و آسیب‌های جدی در رفتار اداری این است که همیشه هر دولتی که روی کار می‌آید، دولت گذشته را زیر سوال می‌برد و خودش را موجه جلوه می‌دهد؛ از جمله در بحث هسته‌ای. به نظر من در دولت آقای روحانی با توجه به اینکه ایشان تجربه خوبی در مذاکرات برجام داشت و با وجود یک وزیر توانمند مثل طریف توانست به خوبی مذاکرات برجام را پیش ببرد که دلشش، توانمندی و تجربه بود. شهریار حیدری گفت: اصلاً این‌طور نیست که دولت گذشته درآی از مصالح نظام کوتاه آمده باشد. تاکتیک تیم‌های مذاکره‌کننده و نوع مذاکرات در دولت گذشته و دولت امروز با یکدیگر متفاوت است و بستگی به توان تیم و مذاکره‌کنندگان دارد. بنده، آقای امیرعبداللهیان را جدی می‌بینم و باید در مورد او باید انصاف داشته باشیم. ایشان در حال تلاش است ولی متأثر از تیم تصمیم‌گیرنده است. اوق‌فقط یک مجری است. مجری باید تاکتیک مناسب و قوی داشته باشد. ولی در مجموع، هر هر دو دوره، سیاست‌هایت بوده‌است. نماینده قصر شیرین بیان کرد: در دولت آقای روحانی، تقریباً برجام به نتیجه رسید ولی متأسفانه به انتهای دولت دوازدهم رسیدیم و مدتی کار برای انتخابات متوقف شد. الان هم برجام کاملاً ادامه دارد ولی به شتاب دولت قبل نیست و به کندی پیش می‌رود. امیدوارم هر چه زودتر برجام به نتیجه برسد و آنچه به مصلحت نظام، کشور و مردم است اتفاق بیفتد. عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس بیان کرد: موضوع مذاکرات هسته‌ای و بعدها برجام از زمان آقای خاتمی واحمدی‌نژاد بوده و بعد هم به آقای روحانی و حالا هم به آقای رئیسی رسیده‌است. در تمام این دوره‌ها وضعیت معیشتی و اقتصادی مردم متفاوت بوده‌است و خوب‌است بررسی شود دولت‌ها نتوانند همه مشکلات را گردن تحریم‌ها و به نتیجه نرسیدن برجام بیندازند. حیدری افزود: همیشه یک اصل ثابت به نام تحریم و برجام وجود داشته است، اما ببینید دولت‌ها در این دوران سخت بحران تحریم، چگونه توانسته‌اند منابع را مدیریت کنند. از نظر منابع و درآمد، دولت آقای رئیسی به مراتب وضعیت درآمدی بهتری نسبت به دولت‌قبل داشته است، با این تفاوت که دولت قبل توانست تورم را تا حدی مهار و معیشت را بهتر تامین کند، ولی این دولت با توجه به داشتن منابع و درآمدهای بسیار خوب نتوانست این کار را صورت دهد و تورم هر روز بالاتر می‌رود و خبری از کنترل تورم نیست. عضو مجمع نمایندگان استان کرمانشاه تصریح کرد: همه مشکلات اقتصادی این روزهای کشور، مربوط به برجام نیست، ولی اگر برجام به نتیجه‌نهایی برسد، حتماً خوب است و تا حدودی حال اقتصاد بهتر می‌شود. اگر بخواهیم نقش برجام را برای اقتصاد کشور، خیلی منفصانه ارزیابی کنیم، بین ۲۰ تا ۳۰ درصد موثر است که البته این در صد قابل ملاحظه است، ولی کافی نیست و نباید همه چیز به برجام گره بخورد.

حشمت ا... فلاح ت پیشه در گفت وگوبا «آرمان ملی»8

ایران نباید سفارت کابل را به طالبان تحویل می‌داد

الزامی نداشت که آقای رئیسی چنین موضعی را در مقابل طالبان بگیرد

طالبان که با زور به قدرت رسیده تنها با زبـان زور قابل کنترل است

طالبان درباره آب باتجربه‌تر از مسئولان ایران عمل کردند

آرمان ملی – احسان انصاری: به‌شدار ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران به طالبان درباره حقابه ایران از رودخانه هیرمند مناقشه آبی ایران و افغانستان وارد فاز جدیدی شد. هشداری که البته از طرف طالبان بی‌پاسخ نماند و آنها با نوشتن بیانیه‌ای حق به جانب پاسخ رئیس‌جمهور ایران را دادند. واکنش طرف افغانستانی پیرامون مطالبه حقابه تالاب هامون توسط مقامات ایرانی در حالی مطرح می‌شود که اولاً تصاویر ماهواره‌ای نشان می‌دهد در سال جاری نسبت به سال‌های قبل به‌واسطه بارندگی مطلوب آب کافی در بند کمال خان وجود دارد و همچنین افغانستانی‌ها در حال منحرف کردن آب به سمت شوره‌زار گودزره هستند و ثانیاً آن‌ها در حالی طرف ایرانی را به اطلاعات ناقص پیرامون واقعیت‌های جغرافیایی منطقه متهم می‌کنند که بارها بار در خواست ایران برای کارشناسی دقیق منطقه توسط ناظران ایرانی مخالفت کرده‌اند. همچنین در حالی که مقامات افغانستانی در بیانیه خود عنوان کرده‌اند در صورت رهاسازی آب از سد کجکی به پایین دست به دلیل فاصله ز یاد عملاً آبی به ایران نخواهد رسید، وزیر نیروی جمهوری اسلامی ایران در واکنش به این نکته گفت: بر اساس مستندات موجود و مورد استناد جهانی، طالبان در فصول مختلف اخیر رهاسازی آب از سد کجکی به سمت سد انحرافی کمال خان را انجام داده و از سد کمال خان هم آب را به و لایت نیمروز رسانده است؛ بنابراین، اگر بر خلاف معاهده مانع جدیدی در این مسیر ایجاد نشده باشد، مسأله فنی در رسیدن آب وجود ندارد. برای تحلیل و بررسی این موضوع «آرمان ملی» با دکتر حشمت ا... فلاح ت پیشه، تحلیل گر روابط بین الملل و رئیس سابق کمیسیون امنیت ملی مجلس گفت‌وگو کرده‌است که در ادامه می‌خوانید.

مناقشه آبی ایران و طالبان از کجا نشأت می‌گیرد و ادامه این تنش چه پیامدهایی خواهد داشت؟

سالانه در حدود ۸۵۰ میلیون مترمکعب حقابه ایران از رودخانه هیرمند است که در کشور افغانستان جاری است. این میزان آب براساس کنوانسیون بین‌المللی چزحقابه ایران است و از نظر بین‌المللی قابلیت پیگیری نیز دارد. از زمانی که طالبان در افغانستان مستقر شده تنها چند میلیون مترمکعب آب وارد ایران شده است و در عمل آبی از سمت افغانستان از حقابه وارد ایران نشده است. این اتفاق فشار زیادی روی زندگی مرزنشینان وارد کرده که زندگی آنها تا حدود زیادی به حقابه ایران بستگی دارد. در سال‌های اخیر هنگامی که ایران در این زمینه درخواست حقابه خود را داشت طالبان عنوان می‌کردند که با کمبود بارش مواجه هستیم، میزان آب پایین آمده و به همین دلیل این امکان وجود ندارد که حقابه ایران را به صورت کامل در اختیار این کشور قرار بگیرد. عکس‌های ماهواره‌ای نشان می‌دهد که طالبان در این زمینه دروغ می‌گویند. طالبان علاوه بر راه‌های انحرافی که در زمینه انتقال ایران به وجود آورده‌اند از نظر سیاسی نیز مانع ورود آب به ایران می‌شوند. یکی از اشتباهات ما در این زمینه این بود که سفارت کابل را بدون هیچ مایه‌ازایی در اختیار طالبان قرار دادیم. نکته مهمی که در این زمینه وجود دارد این است که نقض قوانین بین‌المللی به بخشی از سیاست‌های طالبان تبدیل شده است. به همین دلیل به نظر می‌رسد طالبان با دست کم گرفتن مسئولان ایرانی در حال سوءاستفاده از وضعیت کنونی هستند.

چرا این اتفاق رخ داده است؟

در شرایط کنونی در حدود هفت میلیون افغانی در ایران زندگی می‌کنند که از همه خدمات و یارانه‌ها استفاده می‌کنند. اگر یک ایرانی از شهرستان به تهران و یا شهرهای بزرگ کشور برود چند ماه طول می‌کشد تا صاحب شغل شود. این در حالی است که در گفت‌وگوهایی که من با افغانی‌ها در اردوگاه‌های مختلف انجام دادم آنها می‌گفتند ما زمانی که به ایران مهاجرت می‌کنیم در کمتر از دوازده ساعت جای خواب پیدا می‌کنیم و در کمتر از بیست‌وچهار ساعت نیز مشغول به کار می‌شویم. این وضعیت به معنای هدر رفتن منافع و فرصت‌ها برای جوانان ایرانی است. موضوع مهم دیگری که در این زمینه وجود دارد مواد مخدر است که شاهراه مالی طالبان به شمار می‌رود. در این زمینه یک آمار وحشتناک و قابل تأمل وجود دارد. میزان پولی که ایرانی‌ها برای مواد مخدر در طول سال پرداخت می‌کنند بیش از یک سال بودجه عمرانی کشور است. من بر این باور هستم که اگر شاهرای که از طریق آن مواد مخدر از طالبان وارد ایران می‌شود به طور کامل بسته شود طالبان در موضع ضعف قرار می‌گیرد و با چالش‌های جدی مواجه می‌شود. ما باید بپذیریم که سیاست‌های کشور در زمینه کنترل مواد مخدر سیاست‌های کارآمدی نبوده است. اتفاقی که در این زمینه رخ داد این بود که قاچاقچیان مواد مخدر کشور را به قاچاقچیان سیاسی افغانستان متصل کرد. در دولت‌های گذشته به دلیل اغماضی که صورت می‌گرفت مواد مخدر به ایران صادر می‌شد. در چنین وضعیتی بود که طالبان میزان تولید و فروش مواد مخدر خود را به میزان قابل توجهی افزایش داد. در شرایط کنونی نیز طالبان به صورت رسمی از تولید و فروش مواد مخدر حمایت می‌کند و از قاچاقچیان سیاسی خود پشتیبانی می‌کند. واقعیت این است که بخش عمده‌ای از پول ایرانیان در این زمینه هزینه می‌شود که مشکلات متعدد اقتصادی و اجتماعی برای کشور به وجود آورده است. متأسفانه مسئولان مر تبط نتوانستند در این زمینه اقدامات لازم انجام بدهند و به همین دلیل میزان مصرف کنندگان مواد مخدر در کشور افزایش یافته است. نتیجه این وضعیت این شده که زبان سیاسی طالبان درازتر از گذشته شده است.

به‌ا هشداری که آقای رئیسی به طالبان درباره حقابه ایران دادند مناقشه آبی ایران و افغانستان وارد فاز جدیدی شد. به چه میزان این هشدار را تأثیرگذار می‌دانید؟

واقعیت این است که الزامی نداشت که آقای رئیسی چنین موضعی را در مقابل طالبان بگیرد. در موضوع آب حتی طالبانی که برخلاف کنوانسیون‌های بین‌المللی عمل کرد باتجربه عمل کرد. طالبان پس از موضع‌گیری که آقای رئیسی داشتند اقدام به نوشتن بیانیه کردند و در این بیانیه موضعی حق به جانب گرفتند. این در حالی است که در عمل مقامات محلی

به‌ا هشداری که آقای رئیسی به طالبان درباره حقابه ایران دادند مناقشه آبی ایران و افغانستان وارد فاز جدیدی شد. به چه میزان این هشدار را تأثیرگذار می‌دانید؟

واقعیت این است که الزامی نداشت که آقای رئیسی چنین موضعی را در مقابل طالبان بگیرد. در موضوع آب حتی طالبانی که برخلاف کنوانسیون‌های بین‌المللی عمل کرد باتجربه عمل کرد. طالبان پس از موضع‌گیری که آقای رئیسی داشتند اقدام به نوشتن بیانیه کردند و در این بیانیه موضعی حق به جانب گرفتند. این در حالی است که در عمل مقامات محلی

در شرایط کنونی در حدود هفت میلیون افغانی در ایران زندگی می‌کنند که از همه خدمات و یارانه‌ها استفاده می‌کنند. اگر یک ایرانی از شهرستان به تهران و یا شهرهای بزرگ کشور برود چند ماه طول می‌کشد تا صاحب شغل شود. این در حالی است که در گفت‌وگوهایی که من با افغانی‌ها در اردوگاه‌های مختلف انجام دادم آنها می‌گفتند ما زمانی که به ایران مهاجرت می‌کنیم در کمتر از دوازده ساعت جای خواب پیدا می‌کنیم و در کمتر از بیست‌وچهار ساعت نیز مشغول به کار می‌شویم

یکشنبه

۱۴۰۲.۰۲.۳۱

سال پنجم

شماره ۱۵۵۵

armanmeli.ir

۰۱ دی‌القمعه۱۴۴۴ / ۲۱ ۰۲ ۲۰۲۳

نگره

حضور اسد در نشست اتحادیه عرب

مهر تاییدی بر خروج سوریه

از انزوای منطقه‌ای

یک کارشناس مسائل غرب آسیا با اشاره به اینکه محور اصلی سخنان بشار اسد در نشست سران اتحادیه عرب در «جده» عربستان در این راستا بود که کشورها باید از دخالت در امور داخلی دیگر کشورها خودداری کنند، اظهار کرد: با توجه به جایگاه سوریه و منطقه شامات در جهان عرب، بازگشت مجدد دمشق به اتحادیه عرب به نوعی یک مسئله هویتی نیز برای این اتحادیه محسوب می‌شود. حسین آجرلو در مورد نشست روز گذشته اتحادیه عرب در جده حضور بشار اسد در این اجلاس بعداز ۱۲ سال گفت: سوریه یکی از شش کشور موثر در ایجاد اتحادیه عرب بود و به‌طور کلی از گذشته، دارای جایگاهی خاص در جهان عرب بوده است، چنانکه «جمال عبدالناصر» پیش از این در مورد سوریه گفته بود که سوریه قلب تپنده «امت عربی» است و در همین چارچوب می‌توان بازگشت سوریه به اتحادیه عرب را یک نوع مسأله هویتی برای این اتحادیه نیز قلمداد کرد. وی با بیان اینکه منطقه شامات که سوریه عضو آن است یکی از زیرشاخه‌های امت عربی محسوب می‌شود، ادامه داد: نبود سوریه در اتحادیه عرب در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی این اتحادیه تأثیرگذار بود و این اتحادیه را از نظر هویتی نیز دچار مشکل کرده بود. این کارشناس مسائل غرب آسیا با بیان اینکه کشورهایی چون امارات، عربستان و مصر از بازگشت سوریه به اتحادیه عرب حمایت کردند، افزود: حضور بشار اسد در اجلاس سران اتحادیه عرب و شرکت در مراسم‌هایی همچون عکس گرفتن دسته‌جمعی با دیگر سران شرکت‌کننده در این نشس، بیانگر این موضوع است که خود سوریه نیز تمایل داشت که این اتفاق بیفتد. وی با بیان اینکه در واقع این حضور به نوعی مهر تاییدی بر خروج سوریه از انزوای منطقه‌ای نیز هست، گفت: تقریباً سران اکثر کشورهای عربی در این اجلاس حضور داشتند ولی حضور بشار اسد در این اجلاس بیش از همه مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت.

کلیدواژه صحبت‌های بشار اسد در اجلاس سران عرب

آجرلو با اشاره به سخنان بشار اسد در این اجلاس خاطرنشان کرد: کلیدواژه صحبت‌های بشار اسد در اجلاس سران اتحادیه عرب این بود که کشورهای خارجی باید از دخالت در امور داخلی دیگر کشورها خودداری کنند و در واقع بشار اسد با این سخنان خود به نوعی دخالت دیگر کشورها در ۱۲ سال گذشته در امور داخلی این کشور را محکوم کرد. وی همچنین با بیان اینکه اتحادیه عرب از گذشته یک نوع آلرژی به «عثمانی‌گری» داشته‌است، چرا که پیش از این کشورهای عربی به نوعی تحت سلطه عثمانی بوده است، خاطرنشان کرد: بشار اسد در سخنان خود در این اجلاس تأکید کرد که کشورهای عربی باید مراقب «توعمانی‌گری» باشند، موضوعی که به اعتقاد بشار اسد به نوعی خطر بازگشت آن احساس می‌شود. وی با بیان اینکه بشار اسد درواقع این پیام را با سخنان خود به کشورهای عربی داد که اگر منافعی در کشور خاصی دارند، باید آن را از طرف دیپلماسی دنبال کنند نه بحران آفرینی و دخالت کردن در امور داخلی آن کشور تصریح کر د: حدود ۱۲ سال پیش اتحادیه عرب، سوریه را از این اتحادیه اخراج کرد و اکنون سوریه همراه با نوعی از جاه و جلال به این اتحادیه بازگشته است و این به نوعی تحقیر اتحادیه عرب و شکست سیاست دخالت در امور داخلی سوریه نیز است.

اهمیت شتاب گرفتن بازسازی سوریه

این کارشناس مسائل غرب آسیا با اشاره به اهمیت شتاب گرفتن بازسازی سوریه برای بشار اسد، ادامه داد: سوریه تمایل جدی دارد که کشورهای منطقه و عربی در بازسازی سوریه مشارکت جدی داشته باشند و در همین چارچوب بشار اسد با توجه به این نیاز حاضر شده با برخی از کشورها که در طول بحران داخلی این کشور به نوعی از مخالفان وی حمایت می‌کردند، نیز وارد تعامل شود تا بتواند از پتانسیل‌های موجود برای بازسازی سوریه استفاده کند. آجرلو همچنین با بیان اینکه یکی دیگر از موضوعات مورد توجه مقامات سوریه، بازگشت حاکمیت کامل این کشور به تمامیت ارضی سوریه است، گفت: به‌نظرم اگر سوریه بتواند روند عادی‌سازی خود را با کشورهای منطقه به خوبی پیش ببرد و مسائل موجود بین خود و آنها را حل کند، این موضوع باعث خواهد شد که حضور آمریکایی‌ها در «شرق‌فرات» نیز دچار مشکل شود و شرایط به گونه‌ای به پیش رود که آمریکایی‌ها مجبور شوند اراضی که در سوریه که در اشغال خود دارند را به نظام سیاسی این کشور بازگردانند.